

Sygn. akt IV CZ 12/18

POSTANOWIENIE

Dnia 28 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku S.M.
przy uczestnictwie J.M.
o podział majątku wspólnego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 28 marca 2018 r.,
zażalenia uczestniczki postępowania
na postanowienie Sądu Okręgowego w O.
z dnia 21 listopada 2017 r., sygn. akt IX Ca [...] /17,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Uczestniczka J.M. wniosła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w O. z dnia 7 czerwca 2017 r.

W dniu 8 września 2017 r. wezwano skarżącą m.in. do usunięcia w terminie 7 dni braków formalnych skargi przez nadesłanie odpisu skargi kasacyjnej wraz z załącznikami.

Zarządzenie to zostało doręczone pełnomocnikowi skarżącej w dniu 14 września 2017 r. Termin do uzupełnienia braków upływał w dniu 21 września 2017 r. Pomimo upływu wyznaczonego terminu pełnomocnik skarżącej nie złożył odpisu skargi kasacyjnej.

Postanowieniem z dnia 6 października 2017 r. Sąd Okręgowy w O. odrzucił skargę kasacyjną uczestniczki. Odpis tego postanowienia doręczono pełnomocnikowi uczestniczki w dniu 11 października 2017 r.

W dniu 18 października 2017 r. uczestniczka wniosła o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych skargi kasacyjnej, składając jednocześnie odpis skargi. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że niezłożenie odpisu skargi kasacyjnej spowodowane było złym stanem zdrowia pełnomocnika. Wskutek silnego przeziębienia pełnomocnik nie zachował należytej koncentracji i nie zapakował przygotowanego odpisu skargi do koperty, która została wysłana do sądu.

Postanowieniem z dnia 21 listopada 2017 r. Sąd Okręgowy w O. oddalił wniosek uczestniczki o przywrócenie terminu do usunięcia braków formalnych skargi kasacyjnej oraz odrzucił skargę kasacyjną.

W ocenie Sądu Okręgowego, w niniejszej sprawie nie istniała przyczyna usprawiedliwiająca niedokonanie przez pełnomocnika uczestniczki czynności procesowej (uzupełnienie braków formalnych skargi kasacyjnej) w ustawowym terminie. Choroba pełnomocnika bowiem nie miała charakteru uniemożliwiającego podejmowanie przez niego działań związanych z prawidłowym wywiązaniem się z powinności procesowych, a przy wykonaniu zarządzenia Sądu, które doręczono mu w dniu 14 września 2017 r., mógł skorzystać z pomocy innych osób.

Uczestniczka postępowania w zażaleniu zarzuciła zaskarżonemu postanowieniu naruszenie art. 169 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że nie została uprawdopodobniona przyczyna niezawinionego nieuzupełnienia braków formalnych wniosku o przywrócenie terminu, co skutkowało oddaleniem tego wniosku i odrzuceniem skargi kasacyjnej, jak również naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. poprzez uznanie, że skarga kasacyjna została złożona z uchybieniem terminu, podczas gdy uczestniczka uprawdopodobniła, iż do niezłożenia w terminie odpisu skargi kasacyjnej doszło z przyczyn zdrowotnych, leżących po stronie pełnomocnika, wskazujących na brak zawinienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁴ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. skarga kasacyjna powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, określonym między innymi w art. 128 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., polegającym na dołączeniu jego odpisów przeznaczonych dla stron, oraz wymaganiom określonym w art. 398⁴ § 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., w myśl którego do skargi kasacyjnej dołącza się także dwa jej odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego oraz dla Prokuratora Generalnego, chyba że sam wnioś skargę.

Jak wynika z akt sprawy, do skargi kasacyjnej wniesionej przez uczestniczkę załączono odpisy skargi w liczbie niewystarczającej dla podjęcia dalszych czynności, a postępowanie naprawcze nie doprowadziło do usunięcia powyższego braku formalnego. Niedołączenie do skargi kasacyjnej odpowiedniej liczby odpisów nie ma "technicznego charakteru", gdyż służy określonej celowi procesowemu, podobnie jak inne wymagania formalne, których spełnienie jest obowiązkiem wnoszącego skargę, egzekwowanym w sposób przewidziany w art. 398⁶ § 1 k.p.c. i sankcjonowanym w sposób określony w art. 398⁶ § 2 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2008 r., III CZ 36/08, z dnia 2 grudnia 2015 r., IV CZ 59/15 oba niepubl.). W związku z tym wezwanie do uzupełnienia braków formalnych było uzasadnione.

W zakresie postanowienia oddalającego wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej brak jakichkolwiek podstaw, aby zakwestionować prawidłowość stanowiska Sądu Okręgowego.

Zgodnie z art. 168 § 1 k.p.c., przywrócenie terminu może nastąpić tylko wtedy, gdy strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swej winy. Brak winy strony w uchybieniu terminowi podlega natomiast ocenie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności danej sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony dbającej należycie o swoje interesy. W orzecznictwie przyjmuje się, że brak winy występuje w razie choroby strony lub jej pełnomocnika, która uniemożliwia podjęcie działania nie tylko osobiście, ale i skorzystanie z pomocy innych osób. Innymi słowy, choroba strony lub jej pełnomocnika, która nie uniemożliwia podjęcia działania choćby przy pomocy osób trzecich, nie uzasadnia przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 października 2005 r., III CZ 79/05, niepubl.).

Brak winy powinien być oceniany w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy. Okolicznością wykluczającą możliwość uznania, że uchybienie nastąpiło bez winy, jest nawet lekkie niedbalstwo. Wyższej miary staranności należy oczekiwać od profesjonalnego pełnomocnika - adwokata lub radcy prawnego. W uzasadnieniu uchwały z dnia 22 lutego 2006 r., III CZP 6/06 (OSNC 2007 nr 1, poz. 5), Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że prawodawca, nakładając na profesjonalnych pełnomocników zaostrome wymagania w zakresie spełniania stawianych przez ustawę rygorów formalnych oraz oczekując od nich spełnienia wysokich standardów zawodowych, za elementarne zadanie warsztatowe uznaje prawidłowe od strony formalnej sporządzanie pism procesowych, w tym środków odwoławczych i środków zaskarżenia, oraz uiszczanie należnych, określonych przez ustawę opłat (por. też postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2008 r., IV CZ 7/08, nie publ. oraz z dnia 6 października 2010 r., II CZ 101/10, nie publ.).

Jeżeli do uchybienia terminu doszło z powodu stanu zdrowia strony lub jej pełnomocnika, okoliczność ta powinna być przez stronę uprawdopodobniona odpowiednimi zaświadczeniami lekarskimi. Wbrew twierdzeniom pełnomocnika przedstawione przez niego zaświadczenie lekarskie nie potwierdza faktu, że w czasie, gdy upływał termin do uzupełnienia braków formalnych skargi, był on chory. Z zaświadczenia tego, wystawionego w dniu 13 października 2017 r., wynika, że pełnomocnik był chory w okresie od dnia 22 września 2017 r. i nie mógł opuszczać miejsca zamieszkania. Natomiast przesyłka pocztowa niezawierająca odpisu skargi została przez niego wysłana w dniu 15 września 2017 r. Twierdzenie pełnomocnika strony o zaburzeniach koncentracji i opóźnionych reakcjach spowodowanych zażywaniem leków we wcześniejszym okresie nie są wystarczające dla uprawdopodobnienia braku winy.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przy ocenie zawinienia w uchybieniu terminu do dokonania czynności procesowej zaniedbanie pełnomocnika procesowego należy traktować tak jak zaniedbanie strony, którą reprezentuje. W konsekwencji nie można skutecznie opierać wniosku o przywrócenie uchybionego terminu na twierdzeniu, że zaniedbania dopuścił się pełnomocnik a nie strona (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 104/12, niepubl.; z dnia 25 marca 2010 r., I CZ 122/09, niepubl.; II CSK 167/07, niepubl.; z dnia 3 grudnia 2003 r., I CZ 139/03, niepubl.; z dnia 23 lipca 2002 r., II CZ 72/02, niepubl.).

Prawidłowość postanowienia w części oddalającej wniosek o przywrócenie terminu powoduje, że skarga kasacyjna jest spóźniona. Sąd Okręgowy trafnie zatem skargę, jako spóźnioną, odrzucił.

Jedynie na marginesie należy wskazać, że w orzecznictwie przeważa pogląd, iż przewidziana w art. 168 § 1 k.p.c. możliwość przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej, który został przekroczony, dotyczy czynności procesowej, a nie jej elementów składowych, kreujących ją lub tworzących jej formę. Jeżeli więc sąd odrzucił środek odwoławczy z powodu niespełnienia któregoś z jego wymagań i nieuzupełnienia braku, wniosek o przywrócenie terminu może dotyczyć wniesienia tego środka, a nie tylko uzupełnienia jego braku

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2005 r., sygn. akt II UZ 48/04, nie publ., z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 121/07, nie publ., z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 44/08, OSNC-ZD 2009, nr 2, poz. 55; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., III CZP 19/10, OSNC 2010, nr 10, poz. 138; z dnia 16 lutego 2012 r., IV CZ 113/11, nie publ.). Jest tak również dlatego, że jeśli środek odwoławczy został odrzucony, zniweczone zostały wszelkie związane z nim skutki procesowe (por. m.in. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 maja 2000 r., sygn. akt III ZP 1/00, OSNC 2001, nr 1, poz. 1; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2010 r., III CZP 19/10). W chwili orzekania przez Sąd Okręgowy postanowienie z dnia 6 października 2017 r. o odrzuceniu skargi kasacyjnej było zaś prawomocne. W takiej sytuacji wniosek o przywrócenie terminu jedynie do uzupełnienia braków środka odwoławczego byłby wnioskiem bezprzedmiotowym, a przywrócenie terminu tylko w tym zakresie nie umożliwiłoby skutecznego wniesienia tego środka, uprzednio odrzuconego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2008 r., V CZ 121/07, z dnia 9 lipca 2008 r., V CZ 44/08; z dnia 21 października 2011 r., IV CZ 71/11, nie publ.; z dnia 20 lipca 2012 r., II CZ 55/12, nie publ.; z dnia 7 lutego 2013 r., II CZ 173/12, nie publ.).

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie (art. 384¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.).

aj

ał